

Franz Kafka – Premena (Poviedka)

Vypracujte písomne.

1. Uvedte niekoľko diel svetovej a slovenskej literatúry, v ktorých hrá dôležitú úlohu **motív premeny**. Svoj výber vysvetlite.

Odpoveď: Evanjelium – premena vody na víno (táto premena je trochu iná ako v Premene od Franza Kafku, pretože významom tejto premeny bolo ukázať ľudu moc Ježiša)

Premena sa často vyskytuje v rozprávkach – väčšinou ide o nejaký druh trestu

2. Kultivovane prerozprávajte **príbeh**. Ktoré situácie sú podľa vás pre pochopenie poviedky **kľúčové**? Opíšte situácie, v ktorých postavy pôsobia **groteskne**. Argumentujte.

Odpoveď: Dielo „Premena“ zobrazuje premenu Gregora Samsu na určitý druh hmyzu. Príbeh ukazuje jeho vysporiadanie sa so životom po premene. Kľúčovými situáciami sú podľa mňa premena Gregora, prvé stretnutie Gregora po premene s rodinou, matkine stretnutie s Gregorom po dlhšom čase (keď sa presúval nábytok), hádzanie jablák otca po Gregorovi, stretnutie Gregora s tromi pánmi, rozhodnutie sa rodiny o zbavenie sa Gregora, smrť Gregora. Groteskne pôsobí Gregorovo prvé otváranie dverí, otcovo hádzanie jablák po Gregorovi, v niektorých situáciách sestrin prehnany plač či poukázanie slúžky na smrť Gregora. Groteskné preto, pretože sú zbytočne prehnané.

3. Kto je Gregor Samsa? Uvedte čo najviac odpovedí na túto otázku. (Např. keby som sa pýtal na Maca Mlieča, medzi možnými odpoveďami by boli: nemajetný poľnohospodársky robotník; človek, ktorý nepozná svoju cenu; predstaviteľ kolektívneho nevedomia Slovákov atď.)

Odpoveď: Je to obchodný cestovateľ, spoľahlivý, dochvilný, nie veľmi obľubuje ranné vstávanie, srdečný pretože sa stará o celú domácnosť a taktiež má v úmysle poslať sestru na konzervatórium.

4. Charakterizujte priestor, v ktorom sa odohráva dej poviedky. (Ako je členený? Ako je zariadený? Čo pripomína? Ide skôr o interiér alebo o exteriér? A pod.)

Odpoveď: Poviedka sa odohráva v byte Samsovcov. Ktorý je pre nich po premene Gregora zbytočne veľký. Nachádza sa tam Gregorova izba, Markétina izba, spálňa, obývačka, kuchyňa, hosťovská izba a predsieň. Ide o interiér. Pripomína bežný byt.

5. Opíšte postupné **premeny Gregorovej izby**. Porovnajzte jej podobu na začiatku a na konci príbehu.

Odpoveď: Zo začiatku bola Gregorova izba útulná. Nachádzal sa tam písací stôl, komoda, posteľ, obraz ženy i iný nábytok. Postupne mu z izby nábytok vzali, ostala tam len posteľ a obraz, aby mal viac miesta na lozenie. Postupne tam však začali skladovať nepotrebný nábytok, ktorý im ale bolo ľúto vyhodiť. Na začiatku bola izba čistá a uprataná, no na konci plná „harabúrd“ a prachu.

6. Aké **d'alsie premeny** v poviedke pozorujeme?

Odpoveď: Okrem premeny Gregora môžeme pozorovať premenu bytu, respektíve nábytku bytu, premenu vlastností postáv, či už zo začiatku milujúceho a nie veľmi sa pohybujúceho otca na muža, ktorý začal chodiť do práce a zmenil sa na prísneho voči Gregorovi, alebo premenu sestry, ktorá sa zo začiatku o Gregora starala no neskôr ho zanedbávala priam chcela aby odišiel.

7. Gregor už bezprostredne po premene nedokáže artikulovať, nikto mu nerozumie. **Mení sa na zviera aj vo vnútri?** Ostáva vnútri človekom? Argumentujte.

Odpoveď: Odpoveď na túto otázku nie je ľahká nakoľko mu ľudské myslenie ostalo, keď rozmýšľal čo s ním a jeho rodinou bude ďalej, čo práve robí rodina a podobne. No jeho inštinkty sa aj napriek tomu že si to veľmi nevšímal menili na zvieracie, keď mu prišlo prirodzené loziť po stenách, jesť úplne iné jedlo ,ak ho jedol, ako predtým.

8. Vymenujte **niekoľko spoločných črt Gregora Samsu a Franza Kafku**. Mohlo by ísť o istú formu autobiografického písania? Argumentujte.

Odpoveď: Franz Kafka sa bál nepochopenia svojich diel po smrti, tak ako sa Gregor Samsa bál nepochopenia druhých jeho osobnosti po premene. Franz bol anonymný, mal rád hmlu a tmu tak ako Gregor v svojej izbe. Franz bol nie veľmi priateľský, tak ak Gregor ktorý nemal veľa priateľov len svoju rodinu. Mohlo ísť o istú formu autobiografického písania.

9. Ako rozumiete vetám v závere poviedky: „Pojďte se podívat, **ono to chcíplo**; leží to tam dočista chcíplé!“

Odpoveď: „Ono to chcíplo“ alebo ono to zdochlo, môžeme považovať za určitý výsmech slúžky voči Gregorovi z ktorého si často robila srandu, no zároveň aj oznamovala hoci trochu výsmešným spôsobom, že umrel.

Poznáte **pojmem dehumanizácia**? Niektorí predstavitelia politického a spoločenského života hovoria o iných ľuďoch ako o parazitoch, krysiach či škodcoch (t. j. nie ako o ľuďoch)... Aký môže byť dôsledok, prípadne účel takejto dehumanizácie?

Odpoveď: Odobranie človeku istej ľudskosti, ľudskej stránky. Účelom môže byť poukázanie na niektorých ľudí ako na zvieratá či odpad. Je to veľmi neslušné a takýto ľudia, ktorý dehumanizujú iných, sú často považovaní za rasistov.

Vytvorte **syntézu** poznatkov o prečítanom diele (v odrážkach alebo celých vetách).

- Povedka je o živote Gregora Samsu, obchodného cestovateľa ktorý sa jedného dňa prebudí a zistí že sa premenil na nejaký hmyz
- Vystupujú tu postavy ako: Gregor Samsa, jeho matka, otec a sestra Markéta, ktoré sú hlavnými postavami, ďalej tu vystupujú postavy ako: slúžky, prokurátor a traja páni nájomníci
- Dej poviedky sa odohráva v nemalom byte rodiny Samsovej
- Dej je členený na tri kapitoly, ktoré sú časovo zoradené, no nachádzajú sa tu aj časti určitých spomienok na minulosť a normálny život
- Prvá kapitola opisuje prvý deň jeho premeny, ako sa učí používať svoje telo, príchod prokurátora do bytu z dôvodu nedostavenia sa Gregora do práce a prvé stretnutie Gregora ako hmyzu s rodinou
- Druhá kapitola opisuje určité začiatky spolunažívania Gregora a jeho rodiny, nosenie jedla a upratovanie izby, taktiež dostane ranu jablkom od otca
- Tretia kapitola opisuje postupné chabnutie Gregora, môžeme vidieť, že rodine už nerobí problém nechávať otvorené dvere do je izby, na konci Gregor s vedomím, že sa ho rodina chce zbaviť umiera
- Nenastáva tu len premena Gregora na hmyz ale aj premena správania a životného štýlu členov rodiny
- V poviedke môžeme pozorovať groteskné situácie, ako Gregorove otváranie dverí ako hmyz
- Môžeme tu pozorovať aj spojenie vlastností autora a hlavnej postavy Gregora v neistote o pochopenie, či istej obľuby samoty a tmy